Väkevä Jouni 25.10.2016 99/L/A

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys (HE 158/2016 vp) eduskunnalle metsälahjavähennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Kirjallisena asiantuntijalausuntona hallituksen esitykseen Metsäteollisuus ry toivoo huomioitavaksi seuraavaa:

Metsäteollisuus pitää metsälahjavähennysmallia toimivana ja sen käyttöönottoa perusteltuna.

Esitetty huojennusmalli edesauttaa osaltaan hallitusohjelman tavoitteiden ja *Kansallinen metsästrategia 2025*:n metsäpoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Huojennus ohjaa metsien omistusrakennetta oikeaan suuntaan kohti suurempaa tilakokoa, hillitsee tilojen pirstomista ja toimii kannusteena metsien hyvään hoitoon ja hakkuumahdollisuuksien hyödyntämiseen. Puun tarjontaa vahvistava vaikutus tukee metsäteollisuuden puuhuoltoa, uusien investointien toteutusta ja biotalouden kasvua.

1 Esityksen metsäpoliittiset tavoitteet

Hallitusohjelman tavoitteena on monipuolistaa ja lisätä puun käyttöä 15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa sekä kasvattaa puun jalostusarvoa. Tavoitteena on kasvattaa metsätilakokoa, millä tähdätään yrittämäisen metsätalouden harjoittamiseen ja metsien hyvään hoitoon. Metsänomistusrakennetta parannetaan edistämällä sukupolvenvaihdoksia ja lyhentämällä perikuntien elinkaarta.

Vastaavat tavoitteet on kirjattu myös *Kansallinen metsästrategia 2025*:een. Tilakoon kasvutavoitteena on nostaa yksityisten, yli 50 ha tilojen ja yhteismetsien yhteenlaskettu pinta-ala 70 %:iin vuoteen 2025 mennessä. Niiden yhteenlaskettu osuus pinta-alasta on tällä hetkellä 58 %.

Tilarakenteen kehittäminen parantaa sekä metsätalouden että metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä. Riittävä tilakoko luo edellytykset

aktiivisen, ammattimaisen ja kannattavan metsätalouden harjoittamiselle, mikä lisää puun tarjontaa markkinoille ja tehostaa puun tuotantoa.

Yksityismetsät ovat metsäteollisuuden merkittävin raaka-ainelähde. Noin 70 % metsäteollisuuden koko puuraaka-aineen tarpeesta hankitaan yksityismetsistä. Niillä sijaitsee myös valtaosa eli noin 80 % kotimaan metsien hakkuiden lisäyspotentiaalista.

Tutkimusten mukaan suuret tilat tekevät puukauppaa säännöllisemmin ja kauppakohtaiset puumäärät ovat suurempia verrattuna pienempiin tiloihin. Säännöllisen puun myynnin lisäksi suurempi tilakoko mahdollistaa metsätalouden mittakaavaetujen hyödyntämisen, mikä lisää metsätalouden kannattavuutta. Vastaavasti puuraaka-aineen hankinnassa kustannustehokkuus paranee, mikä näkyy tehokkuushyötyinä kaikissa hankintaketjun vaiheissa niin puun ostossa, korjuussa kuin kuljetuksessakin. Kustannustehokkuuden parantaminen on erittäin tärkeää metsäteollisuuden kansainväliselle kilpailukyvylle. Vuonna 2015 metsäteollisuus käytti puun ostoon yksityismetsistä noin 1,7 miljardia euroa. Lisäksi puun korjuuseen, kuljetukseen ja yleiskuluihin käytettiin noin 1,1 miljardia euroa.

Rakenteilla olevat investoinnit nostavat puuraaka-aineen tarvetta nopeasti lähivuosien aikana. Lisätarpeen kattaminen yksityismetsien puulla merkitsee noin viidenneksen lisäystä nykyiseen teollisen ainespuun hankintaan yksityismetsistä. Lisäksi suunnitteilla on useita investointihankkeita, jotka lisäävät puun kysyntää edelleen, mikäli hankkeet realisoituvat.

Metsien omistuksen pirstoutuminen on jatkunut Suomessa vuosikymmenien ajan eikä kehitystä ole pystytty toistaiseksi pysäyttämään. Metsätilat jakautuvat tyypillisesti joko suoraan sukupolvenvaihdoksessa tai perinnönjaossa tai kun yhteisomistuksessa oleva tila jaetaan osakkaiden kesken. Suomessa peräti 85 prosenttia tiloista vaihtaa omistajaa perheen tai suvun sisällä. On tärkeää hyödyntää kaikki lainsäädännön tuomat mahdollisuudet kääntää tilakoon kehitys kasvuun ja pysäyttää pirstoutumiskehitys.

2 Teollisuuden kannanotot huojennusmalliin

Metsäteollisuus haluaa korostaa seuraavien huojennusmallien elementtien merkitystä ja niiden ohjausvaikutuksia:

Huojennuksen piiriin pääsemiselle asetettu 30 000 euron raja tilan tuottoarvolle tulee säilyttää vähintään esityksen mukaisella tasolla.

Rakennekehityksen aikaansaamiseksi on perusteltua asettaa huojennukselle ehtoja, jotka ehkäisevät tilojen jakamista ja kannustavat

kasvattamaan tilakokoa. Tilan vähimmäistuottoon perustuva raja-arvo toimii tasapuolisena kriteerinä huojennuksen saamiselle koska se ottaa huomioon metsän tuoton erot maan eri osissa. Heikkotuottoisimmilla alueilla on perusteltua asettaa 100 ha pinta-alaraja riittäväksi vähimmäistasoksi.

Esityksen mukainen metsän tuoton 30 000 euron raja-arvo tulee säilyttää vähintään esityksen mukaisella tasolla. Mikäli raja-arvoa laskettaisiin, johtaisi se huojennuksen kattavuuden paranemiseen, mutta samalla ohjausvaikutuksen vesittymiseen tilarakenteen kehityksen kannalta. Lyhyellä tähtäimellä puun myyntiin kannustavaa vähennyspohjaa syntyisi alemman raja-arvon myötä enemmän, mutta metsäteollisuus näkee olennaisemmaksi saada aikaan pysyvää rakennekehitystä ja tilakoon kasvua, mikä johtaa pitkällä tähtäimellä ammattimaisen ja aktiivisen metsätalouden harjoittamisen kasvuun.

Esityksen mukaisella tuottoarvon raja-arvolla saavutetaan hyvä kattavuus eli huojennuksen piiriin pääsisi noin 60 % yksityismetsien metsämaan pinta-alasta ja noin 30 % metsätilojen lukumäärästä.

Malli ohjaa omistajien ikärakennetta oikeaan suuntaan eikä rajoita metsätilojen tarjontaa markkinoille huojennuksen jälkeen.

Huojennuksen kohdentaminen vain elinaikana tehtäviin sukupolvenvaihdoksiin ohjaa metsänomistajien ikärakenteen nuorentumiseen tehokkaasti. Lisäksi se ennaltaehkäisee kuolinpesäomistuksen syntymistä. Molempien ohjausvaikutusten odotetaan edesauttavan aktiivisen metsätalouden harjoittamisen kasvua.

Huojennusmallin etuna on, että se ei rajoita metsätilojen tarjontaa vapaille markkinoille perhepiirin ulkopuolelle määräajan jälkeen. Huojennus ei tuloudu verotettavaksi tuloksi, jos tila myydään vaaditun 15 vuoden määräajan jälkeen perheen ulkopuolelle. Tämä on olennainen ero verrattuna nykyiseen käytössä olevaan metsävähennykseen, joka lukitsee metsänomistusta perhepiiriin ja vähentää tilojen tarjontaa markkinoille.

Huojennuksen kriteerit ohjaavat hakkuumahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Vähennyksen saamiselle asetettu 15 vuoden määräaika ohjaa hyödyntämään vähennyspohjaa suunnitelmallisesti ja tehostaa siten puun markkinoille tuloa. Esitetty määräaika on riittävä hakkuiden toteuttamiseen ja vähennyspohjan hyödyntämiseen.

Esityksen mukainen 50 %:n maksimivähennys puhtaasta pääomatulosta on perusteltu taso, joka lisää huojennuksen vaikuttavuutta puun tarjontaan.

Esityksen mukaan saadun huojennuksen menettää takautuvasti, mikäli jatkaja luopuu yli 10 % osuudesta tilasta ennen 15 vuoden määräaikaa. Periaate ja siihen esitetyt poikkeukset ovat perusteltuja.

Yhteismetsäosuuden jääminen huojennuksen ulkopuolelle on merkittävä puute.

Esityksen merkittävänä puutteena on, että huojennus ei koske yhteismetsäosuuden lahjoitusta jälkipolvelle. Yhteismetsien jääminen muita heikompaan asemaan jarruttaa uusien yhteismetsien perustamista. Negatiivinen kehitys kohdistuu erityisesti suuriin perhemetsäomistuksiin, joiden omistusjärjestelyihin yhteismetsäomistus on usein toimivin ratkaisu ja tehokkain keino ehkäistä suurten tilojen jakamista. Kehityksen seurauksena menetetään tehokkaan omistusmuodon hyödyt ja metsätilojen pirstoutumiskehitys etenee voimakkaammin.

Yhteismetsäomistus täyttää erinomaisesti metsänomistusrakenteelle asetetut metsäpoliittiset tavoitteet. Sitä lisäämällä saavutetaan pysyväluontoisia tuloksia ja toimiva omistusrakenne, joka tarjoaa tehokkaan suojan pirstoutumista vastaan tulevissa sukupolvenvaihdoksissa. Omistusmuodon lisääminen on yksi *Kansallinen metsästrategia 2025*:n tavoitteista.

Jatkossa on erittäin tärkeää hakea ohjausmekanismit, joilla varmistetaan yhteismetsäomistuksen kasvu tulevaisuudessa.

Jouni Väkevä
Kotimaan metsäasioiden päällikkö
Metsäteollisuus ry